

НАЦИД

Национален център за информация и документация

ПОРТФОЛИО НА УЧИТЕЛЯ

РЕФЕРАТИВЕН ОБЗОР

СОФИЯ
февруари 2011 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	3
ВИДОВЕ ПОРТФОЛИО.....	4
ИЗГОТВЯНЕ НА ПОРТФОЛИО.....	12
ОФОРМЛЕНИЕ НА ПОРТФОЛИОТО.....	13
ЕЛЕКТРОННО ПОРТФОЛИО.....	19
СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ ПРЕДИМСТВАТА И НЕДОСТАТЪЦИТЕ НА ПЕЧАТНО И ЕЛЕКТРОННО РАБОТНО ПОРТФОЛИО.....	21
ПРИМЕРИ ЗА ПОРТФОЛИА:.....	23
ИЗТОЧНИЦИ.....	29

ПОРТФОЛИО НА УЧИТЕЛЯ

УВОД

Създаването на портфолио на учителя позволява да се премине от административна система на оценяване на резултатите от педагогическата дейност към по-обективна система за отчитане на постиженията на учителите в учебната и извънучебната дейност. Портфолиото е една от формите, които се приближават до реалността и която насочва учителите към самооценяване.

Портфолиото на учителя има предимство пред други документи, защото съдържа доказателства за отразените в него събития. Спектърът на дейността на съвременните учители е толкова широк, че е невъзможно да се съберат заедно всички резултати от учебната и извънучебната дейност. В този случай много помага електронното портфолио, което обединява цялостната дейност на учителите и може да представи всички аспекти от неговата дейност.

ВИДОВЕ ПОРТФОЛИО

В зависимост от критериите, по които ги разделят, различните автори определят различни видове портфолио.

В зависимост от целите, за които се създава портфолиото може да бъде:

- “папка за постиженията”, насочена към повишаване на собствената значимост на учителя и отразяваща неговите успехи (грамоти, дипломи, сертификати на учителя и неговите ученици и др.);
- рефлексивно портфолио - разкриващо динамиката на личностното развитие на учителя, помагащо да се проследят резултатите от неговата дейност в количествен и качествен аспект, събират се статии, есета, анализи на дейността, видеокасети, въобще всичко, което е значимо и има отношение към работата за определен период от време (година, няколко години);
- проблемно-изследователско - свързано с написване на реферати, научни разработки, доклади за конференции; тематично - създава се в процеса на работата по определен проект, тема, раздел;
- методическо - съдържа методически материали, свидетелстващи за професионализма на учителя, събрани или създадени от него.

Според носителя портфолиото може да бъде: хартиено и електронно.

Съществуват различни видове портфолио за целите на обучението:

- професионално портфолио/портфолио на преподавателя (professional/teacher portfolio)
- портфолио на курса (course portfolio)
- портфолио на преподавателската дейност (teaching portfolio).

Най-общо професионалното портфолио е съвкупност от материали, отразяващи работата на преподавателя. То се изработва от учителя, за да покаже и подчертае своите преподавателски знания и умения. За да изпълни това си предназначение - да бъде огледало на преподавателя – в портфолиото трябва да присъстват документи, отразяващи най-пълно способностите и качествата на учителя - *на неговата преподавателска философия, автобиография, примерни учебни материали, описание на дейности, планове на уроци,*

видеозаписи (или DVD) моменти от преподавателската работа, примери за обратна връзка (оценяване) от учащите, колеги или от администрацията и др.

ПОРТФОЛИО НА КУРСА

Съдържа основна информация за курса (преподаваната учебна дисциплина/учебен предмет) и коментари (бележки) върху курса: данни за конкретния курс - място на дисциплината в учебния план, цели на институцията, предлагаща обучението, цели на конкретната дисциплина, съдържание на курса, информационни източници (списък на печатни, аудио- и видеоматериали – с аргументацията защо и как да се използват), описание на методите на преподаване, очакваните резултати, обобщение (какво трябва да се направи през последния час от курса) и обратна връзка (от студенти, колеги, представители на администрацията и др.) за ползата от курса; бележки (рефлексия) върху курса – те съдържат коментар върху отделни учебни дейности и резултатите от тях, както и обща оценка на ефективността, от гледна точка на ползата и постигането на предварително планираните задачи. Редица автори възприемат като синоними портфолиото на курса и портфолиото на преподавателската дейност. То включва документи и материали, които очертават сферата и качеството на преподавателската дейност. При това не само по един учебен предмет (учебна дисциплина, курс), а по всички дисциплини, които преподава. *И тук е основната разлика между двата вида портфолио – портфолиото на курса е предназначено за описание на работата само по един курс (дисциплина). С други думи, един преподавател, който преподава няколко предмета (дисциплини), ще има едно портфолио за преподавателската дейност и по едно портфолио за всяка учебна дисциплина (предмет, курс), които преподава.* Това дава основание да се смята, че портфолиото на курса в известна степен включва портфолиото на преподавателската дейност (описание на начина, по който се преподава дисциплината). Същевременно портфолиото на курса притежава много от характеристиките (и документите) на портфолиото на преподавателската дейност. В съвременния му вариант преподавателското портфолио все повече сменя посоката си – от ориентирано към миналото (за целите на оценяването на преподавателя) към ориентирано към бъдещето (за целите на личностното професионално развитие на преподавателя). В тази връзка някои автори акцентират върху ролята на портфолиото на преподавателската дейност за документиране на различни аспекти

(не само положителните)на преподавателските способности. Те разграничават два основни вида портфолио на преподавателската дейност: сумативно и формативно.

Сумативното портфолио се създава за целите на учебната работа или за представяне на преподавателя пред звеното, в което работи. То се използва, за да се оцени представянето на преподавателя и да се осигурят рационални аргументи за взимане на решение за присъждане на награди.

Формативното портфолио се създава за целите на личностното и професионално развитие. То се използва, за да се подпомогне идентификацията и коректното решаване на учебни проблеми. В този смисъл сумативното портфолио се доближава както до професионалното портфолио, така и до портфолиото на курса, а формативното портфолио – до портфолиото на курса, което според нас обезсмисля разработването на самостоятелно сумативното и формативното портфолио.

ПОРТФОЛИОТО НА ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Портфолиото на преподавателската дейност е съвкупност от материали, които документират целите на обучението и силните страни на преподавателя в реализацията на обучението. Съдържа: самостоятелно подбрани материали – отнасящи се до: философията на преподавателя за обучението по неговата дисциплина (или дисциплините, които преподава); приноса му за изпълнението на мисията на институцията; целите му за следващите 5 години; учебни програми с подробно описани цели и задачи на обучението, методи, задачи за самостоятелна работа; тестове; описание на промени и нововъведения и оценка на тяхната ефективност; учебници и учебни материали, листовки, учебен софтуер; специални мерки за подпомагане на учащи със специфични проблеми и потребности; информация за участие в образователни семинари и работни групи; продукти от учебната работа – оценени самостоятелни и изпитни работи на учащите, оценени тестове, есета или доклади от практикуми, лабораторна работа, примери за писмени работи с различни оценки, запис на учащи, постигнали значителни успехи в тази област (извън учебната програма), публикации на учащите или техни презентации на конференции по теми от предметната област на курса, писма от работодатели или учащи относно влиянието на преподавателя върху техния избор на кариера; информация, получена от други хора – данни от оценяване на курса и преподаването от учащите с препоръки за подобряване или представящи обща оценка на ефективността на курса или удовлетвореността от него; отзиви от колеги, които системно оценяват учебни

материали, учебни програми, задачи, изпитни процедури и др.; покани за преподаване в други институции, за участие на конференции по проблеми на обучението (в т.ч. на собствената дисциплина); мнения на наблюдатели и проверяващи, както и на колеги, членове на екип (в който преподавателят участва); отзиви от ученици/учащи, бивши учащи; както и информация за награди, препоръчителни и благодарствени писма; отзиви от институции и работодатели за добрата подготовка на учащи, стажували или започнали работа при тях .

ОБОБЩЕН МОДЕЛ НА ПРЕПОДАВАТЕЛСКО ПОРТФОЛИО

Независимо от убедителните аргументи за изработването на отделни видове портфолио, много преподаватели са по-склонни да изработят едно „обобщено“ портфолио, което да събира разнопосочна ценна информация относно самия преподавател и неговата работа и да му помага да реагира бързо в различни ситуации, когато от него се изисква важна информация. Обобщеният модел на преподавателско портфолио, съдържа характеристики на представените вече видове портфолио. Всъщност то улеснява отделния преподавател, тъй като събира цялата информация на едно място, но въпрос за личен избор на ръководството на образователната институция и/или на външните експерти е да изискват представянето на някое от специфичните видове портфолио – професионално портфолио, портфолио на курса или портфолио на преподавателската дейност, в зависимост от конкретните си цели. Целта на обобщения модел портфолио е да събере на едно място ценна информация относно преподавателя, курсовете (учебните дисциплини/предмети), които преподава, и начина, по който преподава. Основните задачи на разработването на преподавателско портфолио са:

- представяне на възможно най-пълна информация за преподавателя, неговата квалификация и професионален опит;
- представяне на необходимата документация по учебния процес – документация по учебното съдържание и учебните материали;
- събиране на информация и доказателства относно работата на учащите – техните учебни постижения, поведение по време на обучението, самостоятелна работа и др.;
- привеждане на доказателства относно ефективността на учебния процес и на курса като цяло – връзката на теоретичните знания с практиката, информация за новости в учебния процес, резултати от оценяване на постиженията на учащите, ефективността на организацията на курса и ефективността на преподавателската дейност.

Обобщеното портфолио изпълнява следните функции: *репрезентативна* – представя преподавателя и неговата педагогическа работа като “уникални“ и неповторими; *комуникативна* – може да бъде база за професионална комуникация между колеги; *рефлексивна* – осигурява възможност за осмисляне и критичен поглед към собствената работа, постигнатите резултати и извървения професионален път; *оценъчна* – дава възможност както за самооценка на постиженията и проблемите от самия преподавател, така и за обективно оценяване на неговите качества и работа от ръководството, бъдещ работодател или от външни експерти; *развиваща* – въз основа на перманентното попълване на портфолиото и осмисляне на постигнатото преподавателят има възможност за непрекъснато развитие и усъвършенстване; *селективна* – може да се използва като един от инструментите за подбор на преподавател за конкретно преподавателско място. В този случай портфолиото не замества, а допълва другите методи за подбор – подбора по документи, интервю, тест и др.

Портфолиото може да бъде структурирано в следните основни части:

Уводна част, която включва:

- информация за преподавателя,
- резюме на учебната дисциплина (курса/предмета),
- описание на необходимите умения за учене на учащите за справяне с учебния материал.

Първа част. Документация по учебния процес – включва:

- Учебна програма по дисциплината – тя съдържа: анотация, цел и задачи, методи, дейности, средства, основни теми, времето за тяхното усвояване (хорариум), форми на оценяване и контрол.
- Работна схема и/или учебен план на всяко занятие – съдържа: целите, задачите, разпределение на времето за изпълнението им и методите и средствата.
- Учебно съдържание, оформено като отделни учебни раздели (модули и теми).
- Бележки и коментари върху реализацията на всяко занятие.
- Допълнителни учебни материали – листовки, слайдове, аудио- и видеоматериали, нагледни материали и др.
- План за извънкласни (извънаудиторни) занятия – хоспетиране, практикуми, срещи с експерти и специалисти от практиката, свързани с конкретни цели от учебната програма.

- Бележки от проведени занятия.

Втора част. Оценяване – включва:

А) Оценяване на постиженията – включва следните материали:

- списък със задачи за всяко занятие (урок);
- критерии и показатели за оценяване на постиженията;
- описание на методи и форми за оценяване на изпълнението (за отделните занятия/уроци) – тестове, въпросници, писмено и устно изпитване, взаимно оценяване и самооценяване, практически изпити, защита на проект, защита на тези и др.;
- модел на отговор и/или структурна схема за развиване на поставен за решаване въпрос/проблем;
- примери за писмени работи, проекти, есета, описания (отчети или протоколи) на практическа (лабораторна) работа (ако е елемент от обучението), снимки на готови продукти от практическа работа в предишни курсове, план за работа и др.
- форма (формуляр) за самооценяване и взаимно оценяване на определени постижения или умения (изпълнение на определени задачи);
- форми (формуляри) за оценяване на работата (постиганията) на групата;
- бележки по отношение прилагане на отделните методи и реакции на учащите
- мнения на учащите относно методите и формите на оценяване (в т.ч. анкетни карти и формуляри);
- анализ на преподавателя върху ефективността на отделните методи, изработване на диаграма или профил на постиженията на учениците;

Оценяване на поведението на учащите – включва следните материали:

- описание на методи за оценяване поведението на учащите по време на часа;
- критерии и показатели за оценяване на поведението;
- бележки на преподавателя относно поведението на учащите;
- мнения на учащите относно оценяването на поведението;
- видеозапис на занятие/урок (занятия/уроци);

- планове за дискусии, отнасящи се до решаването на поведенчески проблеми, възникнали по време на учебните занятия/уроци;
- стратегии за справяне с критични и конфликтни ситуации.

Оценяване на прилагането на теоретичните знания в практиката – включва следните материали:

- диаграма за прилагането на формирани умения в конкретна професионална област (във връзка с учебния предмет);
- слайдове, видеоматериали или описание как се прилагат дадени умения на работното място – връзка и приложимост на обучението с практиката;
- видео и/или аудиозаписи или анкети с учащи относно това как оценяват усвоени умения и как виждат приложението им;
- разработки на учащи (реферати, проекти, схеми на прототипи и др.).

Оценяване на ефективността на учебния процес – включва следните материали:

- форми (формуляри, анкетни карти) за получаване на обратна връзка за обучението по дисциплината/предмета от учащите – от колеги, от ръководството на образователната институция, от работодатели, експерти и специалисти от практиката;
- информация (доказателства) относно силните и слабите страни на обучението по дисциплината;
- кратък анализ на възможни нововъведения или алтернативни решения за оценяване на цялото обучение и/или отделни занятия/уроци;
- обществен отзвук за курса и преподавателя;
- самооценка на преподавателя (обобщаващо заключение);
- атестационна карта от последното атестиране на преподавателя;
- формуляри за оценяване на папката с документация (портфолиото).

Предложеният вариант на портфолио на преподавателя има препоръчителен характер. Могат да се добавят или изваждат компоненти (документи), в зависимост от спецификата на учебния предмет, целите на учебния процес и спецификата на подготовката по конкретната специалност. Добре е да се отчита материалната база на институцията, в която се провежда обучението. Водещият принцип при разработването на портфолиото е неговото непрекъснато актуализиране. Препоръчително е това да се прави в края на всеки учебен срок (семестър)

и/или учебна година, а на всеки пет години – пълна ревизия. Това изискване произтича от извършващите се промени в образованието (в т.ч. държавни образователни изисквания), в научната област (учебното съдържание) и в изискванията към професионалната квалификация на учителя/преподавателя. Най-трудно е началото, когато се определят и разработват основните документи (учебна документация). С всяко ново провеждане на курса (на обучението по конкретната дисциплина), година след година, ще се увеличава не само обемът на преподавателското портфолио, но ще се подобрява и неговото качество. Богатото по съдържание портфолио е гаранция за професионализъм. То може да повлияе положително върху самочувствието и увереността на всеки преподавател. Много преподаватели се противопоставят на разработването на каквото и да било портфолио. Наистина, то отнема време и изисква средства, но във всички случаи те си струват. Подготвяйки своето портфолио, преподавателят трябва да обмисли целия учебен процес по дисциплината, която преподава, да огледа учебната програма (учебното съдържание) и начина на нейното реализиране (методика, материали и средства), както и постоянно да оценява резултатите и да добавя информация и доказателства за тяхната ефективност. Така портфолиото може да се разглежда по-скоро като концепция, отколкото просто като папка с документация или нещо подобно. Дейността по създаване и поддържане на преподавателско портфолио води до перманентна оценка и преоценка на учебната работа, до своевременните промени по посока на подобряване качеството и ефективността на педагогическия труд.

Е. Джерманова

ИЗГОТВЯНЕ НА ПОРТФОЛИО

Повечето учители имат проблеми в преценяването какво да включат в портфолиото. Свързан с проблемите е и въпросът как най-добре да се представи материалът, съставляващ портфолиото. Учителите трябва да внимават да не превърнат портфолиото в колекция от документи. Селекцията от документи трябва да бъде смислена. Съществува възможност за организиране на е-портфолио. Друга идея е наличието на едно подробно портфолио и едно съкратено, което да включва основна информация.

Има няколко въпроса, с които всеки учител трябва да се съобрази при подготовката на портфолиото. Читателят очаква твърденията, изложени в портфолиото, да бъдат подкрепени с емпирични доказателства. Например участие в семинар, прилагане на списък с участниците и подчертаване името на учителя. Желателно е в частта от журнала, предназначена за размишление, да се отчитат източниците на вдъхновение, включително педагогическите. Очаква се портфолиото да отразява това, което учителят преподава, и начина, по който осъвременява преподаваната материя. Портфолиото е развиваща се дейност и за читателя е важно да наблюдава професионалното развитие на учителя. Крайно затормозяващо за читателя е да се опитва да намери информация, скрита в огромен файл. В това отношение е полезна една допълнена с последни данни таблица. Съдържанието на Приложението представлява баланс между предоставената информация, разсъжденията на учителя, доказателствата от висшестоящите, от колегите и учениците. Списъкът на всички заглавия за бърза справка в Приложението трябва да помогне при оценяването на портфолиото.

ОФОРМЛЕНИЕ НА ПОРТФОЛИОТО

Няма специален начин за организиране на портфолиото. Различните институции представят различни формати. При подготовката учителят трябва да помисли за аудиторията и да си зададе въпроса кой ще прочете това портфолио. В зависимост от отговора той изработва своето портфолио. Е-портфолиото предоставя възможността да се покажат/скрият раздели, като по този начин то става използваемо за различни цели.

Портфолиото може да се организира в отделни раздели, което представлява линеен подход за разработване, свързан с развитието. Е-портфолиото дава голяма гъвкавост при свързването на различните раздели.

Видове раздели на портфолиото:

- резюме – информация за учителя, включително миналия опит;
- философията на учителя за образованието – неговото виждане за ролята, която изпълнява в образованието на ученика;
- отговорност на учителя/курсове – информация за областите, в които учителят преподава;
- методи за преподаване/стратегии;
- процеса на учене/обратна връзка от учениците;
- друга информация, свързана с професията;
- бъдещи планове/цели, включително професионално саморазвитие;
- самооценка – учителят и професията, в която се извява;
- приложения.

В този раздел се очаква учителят да представи себе си. Съществуват различни начини за това, но най-разпространеният е чрез включването на curriculum vitae (CV). Europass е стандартният модел на CV.

Europass е кратко портфолио, което включва пет документа, които са предназначени да помогнат на гражданите да представят притежаваните от тях умения и квалификации. Това е CV, което е основано на компетентността, насърчаващо адекватната оценка на резултатите от ученето, придобити по формален, неформален и самостоятелен начин. Europass включва 5 документа:

- а) Europass автобиография;

- б) Europass езиков паспорт;
- в) Europass приложение към сертификат;
- г) Europass приложение към диплома;
- д) Europass мобилност.

За целите на портфолиото **Europass автобиографията (CV) е достатъчна**. В този раздел трябва да се включи миналият трудов опит, включително препоръки, становища и други доказателства. **Europass езиков паспорт** дава пълна картина за способностите на едно лице да ползва чужди езици.

ФИЛОСОФИЯ НА ПРЕПОДАВАНЕ

Портфолиото е инструмент, чрез който учителят опознава себе си. То помага на автора да размишлява върху своите трудове, да “види” какво знае, мисли, вярва, също така да се включи във форма на самооценка и оценяване. Този процес помага на автора и на читателя, респ. на директора на съответната образователна институция) да идентифицира областите, в които учителят е силен, както и тези, които се нуждаят от по-нататъшно развитие и обучение. Портфолията са незаменими инструменти за по-нататъшното развитие на персонала. Например за някои този раздел може да илюстрира силните страни и потребностите на автора на портфолиото. Чрез прочитата на философията на преподаване на даден учител управляващият екип, както и отделният индивид ще осъзнаят какво е виждането на конкретния учител за образованието и дали то съответства на основните насоки, определени от Европейската общност.

Философията на образованието не се състои в изучаване на теорията за образованието и след това прилагането ѝ в клас. Тя е използване на теорията в класната стая за развиване на собствена философия за образованието.

Въпроси, които могат да помогнат на учителя при осмислянето и създаването на **собствена философия на преподаване:**

1. Според вашите виждания какво прави един учител добър? Как формирате мнението си? Какви книги/трудове ви вдъхновяват, за да имате това виждане за идеалния учител? На кои качества на преподавателите, от които се възхищавате, подражавате днес?
2. Какво мислите за преподавателската си кариера? Възприемате ли я като призвание,

мисия, работа? Тази кариера носи ли ви удовлетворение? Какви трудности срещате и как се справяте с тях?

3. Какви са вашите убеждения за преподаването и ученето?
4. Как се чувствате/какво мислите за различните ви роли като учител: детегледач, социален работник, съветник (духовен наставник), социализиращ в нормите на обществото?
5. Как убеждавате вашите ученици? Какво всъщност искате да постигнете сред тях и за тях?
6. Какъв тип педагогически похвати използвате сред учениците в клас?
7. Тези педагогически похвати променят ли се от клас в клас, от тема, дисциплина, спрямо други теми? Променят ли се през цялата ви преподавателска кариера?
8. Има ли връзка между вашата философия за образованието и преподаването ви в клас?
9. Можете ли да дадете специфични примери от вашия учителски опит, които отразяват вашата философия на преподаване?
10. Можете ли да посочите списък на семинарите, дебатите, телевизионните програми, които считате, че са допринесли за вашата философия на преподаване?

Пример за философия на преподаване

„Като педагог вярвам, че е важно личните убеждения за образованието да бъдат изучавани. Това трябва да бъде развиващ се процес. За мен лично философията на прогресивизма и реконструкционизма са в основата на моите вярвания за преподаването.

Моята философия за образованието поставя в центъра ученика. Аз вярвам във фокусирането върху индивидуалните потребности и включването на учениците в процеса на учене. Не приемам философията на перениализъм, според която в учебната програма няма място за въпросите, свързани с равенството на половете и мултикултурализма. Моето убеждение е, че е необходимо индивидуалните различия да се разпознават, уважават и дори поощряват. Друг аспект на перениализма, с който съм крайно несъгласен, се отнася до възприемането на образованието като механизъм за “сортиране”. Аз считам, че всички ученици имат силни страни и целта на образованието е да ги идентифицира и надгражда.

Моята философия на образование включва идеите на прогресивизма. Аз съм съгласен, че учениците трябва да се учат от преживяванията, събитията от реалния живот, които са значими за тях”.

ОТГОВОРНОСТИ НА УЧИТЕЛЯ/УЧЕБНА ПРОГРАМА

Тази част от портфолиото е свързана с текущите отговорности на учителя. От него се очаква:

- кратко описание на настоящите му задължения;
- включване на наименованието на класовете, образователното ниво, броя на учениците от всеки клас, на които преподава;
- включване на актуалната учебна програма, по която преподава, с обяснение за трансформирането ѝ в схеми за работа и учебни планове;
- работни групи и др., в които участва в рамките на институцията.

МЕТОДИ НА ПРЕПОДАВАНЕ/СТРАТЕГИИ

В този раздел учителят трябва да опише накратко стратегиите за преподаване, които използва:

- примери за материали, които е разработвал (диплянки, презентации, брошури и др.);
- примери за дейности/семинари, които е организирал;
- примери за иновации в стратегиите за преподаване;
- примери за допълнителни четива, които може да предостави на учениците;
- примери за интегриране на информационните технологии в уроците;
- информация за всяко изследване, което го е вдъхновило да промените методите си за преподаване.

ОБРАТНА ВРЪЗКА

В този раздел се очаква учителят да даде доказателства за ефективността на преподаването си:

- методи за оценка на своята ефективност на преподаване;
- резултати от оценки, общо представяне на учениците, обратна връзка;
- доказателства, че достига до всички ученици в клас, а не само до най-талантливите;
- чувствителност към различните потребности на учениците, силни страни, способности;
- инструменти за оценяване учениците;

- форма за обратна връзка от учениците;
- образци на тестове, ученически разработки;
- есета;
- отчети.

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

В този раздел се включват всички други дейности, които по някакъв начин оказват влияние на професията и качеството на преподаване. Това може да бъдат:

- групи/събрания, в които учителят е включен и които влияят върху преподаването(например член на съвета на синдикатите и др.);
- участие в конференции (посочване на датата и официалната програма на събитието);
- представени материали по време на конференция или публикации в списание, вестник и др.;
- доказателства от трети страни (например родители), даващи обратна връзка за кариерата на учителя;
- участие в дейности, свързани с образованието, но извън институцията;
- домакин/участник в тв предавания.

БЪДЕЩИ ПЛАНОВЕ

В този раздел се отбелязват дейности за подобряване на преподаването в бъдеще. Трябва да се включат планове в краткосрочен и дългосрочен период, например магистратура. В рамките на философията за учене през целия живот, всеки индивид независимо от професионалната област не трябва да спира своето саморазвитие.

Авторът трябва да напише как мисли да се саморазвива в бъдеще както по отношение на учебното съдържание на преподаваната от него материя, така и по отношение на уменията му в областта на преподаването.

САМОНАБЛЮДЕНИЕ

Идеята на самонаблюдението е чрез представеното учителят да разбере повече за себе си като преподавател и обучаващ се. Самонаблюдението е начин за самооценка. То е процес на анализ на действията на учителя и влиянието му върху учениците. От значение е

организацията на професионалния живот на учителя: посетени курсове, прочетени книги, проведени дискусии с колеги, забележки, ежедневния опит в клас и др.

Следните въпроси могат да помогнат на учителя при попълване на този раздел от портфолиото:

- Коя е най-силната ви страна като учител? Защо?
- Какво най-много бихте искали да промените във вашето преподаване?

Предприемали ли сте стъпки в тази посока?

- Кое е най-забележителното ви постижение?
- Какви нови стратегии за преподаване сте опитвали през последните години?
- Какво сте научили от стратегиите, които са били успешни? Тези, които не са били успешни?
- Какво показва учебната ви програма за стила ви на преподаване?
- Как мотивирате изявените ученици? Как мотивирате тези ученици, които се борят?
- Как бихте описали отношението между вас и вашите ученици?
- Кои са трите най-важни неща, които новопостъпващите учители във вашата област трябва да знаят, за да бъдат ефективни?
- Как бихте описали отношението си към преподаването? Променило ли се е през последните години? По какъв начин?

ПРИЛОЖЕНИЕ

Приложението може да включва всяка друга информация, която има отношение към предоставената в портфолиото.

Разделът не трябва да се претоварва с много информация, защото има опасност да не бъде прочетен въобще. Информацията трябва да е допълваща, но не толкова съществена за вече предоставената.

ОЦЕНКА НА ПОРТФОЛИОТО

Следващите въпроси могат да са полезни при оценяване на портфолиото:

- Портфолиото включва ли настояща информация?
- Портфолиото съдържа ли баланс на информация, представена от вас, другите за вас и продукти от процеса на учене?

- Налице ли е логическа свързаност между отделните компоненти на портфолиото, разкриваща връзката между представената ефективност на практика и философията, изложена в портфолиото?
- Дали портфолиото демонстрира обвързаността на преподаването с институционалните стратегически приоритети и мисии?
- Дали портфолиото адекватно допълва описанието, анализа, целите с емпирични доказателства в приложението?
- Колко ясно портфолиото разкрива съответствието на професионалното развитие, изследвания спрямо обучаващата институция?
- Дали резултатите на учениците разкриват едно успешно преподаване?
- Дали портфолиото осигурява доказателства за положени усилия за подобряване на преподаването? Има ли доказателства за подобряване на методите, материалите, оценките, целите?
- Дали портфолиото е единственият източник на информация за ефективността на преподаване, или е допълнено от материали и подкрепяща информация за различните роли на учителя?
- Как портфолиото представя индивидуалния стил, постижения, дисциплина?
- Дали портфолиото отговаря на установените изисквания?
- Дали оценяващите разбират и оценяват как и защо портфолията се използват и знаят ли техните възможности и ограничения?

ЕЛЕКТРОННО ПОРТФОЛИО

Е-портфолиото представлява портфолио, което се публикува в електронен формат или в интернет.

Цифровото портфолио включва същото съдържание като традиционното, но всички материали, свързани с процеса на преподаване, артефакти, са представени в цифров формат. Портфолиото най-често включва аудиозаписи, база данни, видео, уеб-страници. Такива портфолия се съхраняват на дискове, CD, zip дискове или сървъри, достъпни през World Wide Web.

Предимствата на е-портфолиото са:

- Организацията е по-проста и по-видима.
- Пространството не е обект на коментар, но трябва да се внимава да не се претовари портфолиото – от значение е качеството, а не количеството. Прекалено много хипервръзки затрудняват следването на съдържанието.
- Изваждането на дубликат на материала е по-лесно и много по-евтино в сравнение с копирането на традиционното портфолио.
- Разполага се с много повече пространство за експериментиране при представяне на портфолиото.
- Има възможност по-лесно да се получи обратна връзка от колеги, особено ако то бъде организирано като блог.
- Може да се контролира коя част от съдържанието да бъде видима и коя не.
- Създаденото е-портфолио рефлектира върху компетентността на учителите при използването на ИТ. Също така то дава възможност на учителите да научават повече от ИТ приложенията в образованието.
- Материалите са по-нагледни – повече цветове, снимки, видео, аудио, текстове и др.
- В дългосрочен период е-портфолио се изработва по-бързо в сравнение с хартиеното. Основната трудност е в първоначалното създаване на уеб страница/блог.

Е-портфолия, които са онлайн, носят допълнителна полза, тъй като учениците научават повече за учителя, ако той желае да сподели информация в интернет пространството. Учениците ще знаят какъв е техният учител, възможно е да се гордеят с неговите постижения и да подражават на неговия успех. Както всички портфолия, така и е-портфолиото увеличава самооценката на учителя, възможността да се наблюдава постигнатото от някого от разстояние.

На пазара се предлага подходящ софтуер. За тези учители, чиято компетентност в ИТ е висока, най-добрият и лесен начин е да си създадат собствена уеб-страница. За тези, които търсят по-лесен подход, добро решение е използването на Wordpress (Wordpress <http://wordpress.org>). Pipplepad е специално разработен софтуер за разработване на е-портфолия (<http://pebblelearning.co.uk/>)

Н. Колева

СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ ПРЕДИМСТВАТА И НЕДОСТАТЪЦИТЕ НА ПЕЧАТНО И ЕЛЕКТРОННО РАБОТНО ПОРТФОЛИО

	<i>Печатно портфолио</i>	<i>Електронно портфолио</i>
<i>Предимства</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Относително лесно се създава и поддържа, въпреки че се изразходва много хартия. • Повечето хора са запознати по-добре с печатната форма на портфолиото и я намират по-лесна за прилагане. 	<ul style="list-style-type: none"> • Позволява да се добавят различни връзки, които правят портфолиото по-забележимо – например може да се добавят малки видео клипове, които да демонстрират някои компетенции, придобити в процеса на обучението. • Много лесно се създават копия. • Копията могат да се оставят на разположение на различни потенциални работодатели. • Дава възможност да се демонстрират технологични компетенции – умения, които се ценят много от училищните органи на управление.
<i>Недостатъци</i>	<ul style="list-style-type: none"> • В случаи, когато училището е отдалечено и работодателят трябва да види портфолиото предсрочно или извън работното време, не е лесно то да се изпраща всеки път, когато е необходимо. • Когато портфолиото трябва да се предостави на няколко работодатели, размножаването му е по-трудно. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ако кандидатът не е добре запознат с електронните средства, изготвянето му отнема повече време. • Някои работодатели не са наясно с компютрите или предпочитат да разглеждат материалите в папка. • „Споделянето” на портфолио е неудобно, когато няколко души едновременно се интервюират за работа.

М. Стоянова

СТЪПКИ ЗА ДОКАЗВАНЕ НА ПОЛЗАТА ОТ ВЪВЕЖДАНЕТО НА ПОРТФОЛИО НА УЧИТЕЛИТЕ В УЧИЛИЩЕ:

Необходимо е време за въвеждането на портфолиото в училище за:

1. признаване на неговата необходимост от училищното настоятелство и от учителите.
2. създаване у колегите чувството, че портфолиото е изключително ценно за всеки. Това се постига единствено, когато учителят вземе участие във всички процеси на изготвянето му и се стигне до осъзнаване на ползата.
3. убеждаване, че то е средство за личностно развитие, а не за контрол.
4. привеждане на доказателства, че портфолиото е папка от обучителни материали, които винаги описват експертната оценка на учителя.
5. осъзнаване, че портфолиото е средство за вътрешно оценяване и често трябва да бъде допълнено от други материали.

Обикновено трябва около две години, за да се осъзнае ползата от портфолиото като най-доброто средство за вътрешно оценяване

ПРИМЕРИ ЗА ПОРТФОЛИА

С въвеждането на новите принципи на атестиране на учителите в Русия и особено с влизането в сила от 1-ви януари 2011 г. на новата наредба на Министерството на образованието (24.03.2010 № 209) за атестиране на учителите и ръководителите на държавни и общински образователни институции, портфолиото става задължителен елемент в работата на учителите.

Интернет източници за портфолио в Русия :

- http://elgej.ucoz.ru/index/portfolio_uchitelej/0-35
- <http://www.school1.1class.ru/page58>
- <http://tapisarevskaya.rusedu.net/post/1415/15538>
- <http://zavbio.siteedit.ru/page2>

ПРИМЕРНО ПОРТФОЛИО НА НАЧАЛЕН УЧИТЕЛ (<http://www.school1.1class.ru/page58>)

Лични данни:

- Фамилия, име, презиме;
- Име на училището;
- Преподаван предмет;
- Вид на училището, в което работи;
- Завършено висше училище;
- Стаж в това училище;
- Получени награди;
- Квалификационна категория;
- Класовете, с които работи учителят; класно ръководство;
- Период, за който са представените документи и материали;
- Подпис на учителя:

Раздел I . "Официални документи"

№	Име на документа	Съдържание	От кого е издаден	Година на издаване
1	Благодарност			
2	Благодарствено писмо			
3	Почетна грамота			
4	Благодарност			
5	Грамота			
6	Грамота			

Раздел 2. Данни за повишаване на квалификацията и професионалната подготовка

№ 1	Име на методическото	Темата, по която	Темата, по която	Срок
-----	----------------------	------------------	------------------	------

	<i>обединения или катедра, в която е работил учителят</i>	<i>работи структурата</i>	<i>работи учителят в рамките на структурата</i>	<i>на работа</i>
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
№ 2	Системно повишаване на квалификацията			
	<i>Курсове за повишаване на квалификацията</i>	<i>Брой часове на академичните занятия</i>	<i>Време</i>	<i>Вид на получения документ</i>
1.				
2.				
№3	Професионална квалификация или получено допълнително образование			
	<i>Курс за професионална квалификация или получено допълнително образование</i>	<i>Брой часове на академичните занятия</i>	<i>Време</i>	<i>Вид на получения документ</i>
№4	Обучение в аспирантура, докторантура, наличие на научна степен или звание.			

Раздел 3. Работа на учителя за обобщаване и разпространяване на собствения педагогически опит

1	<i>Наличие на собствена система от методически разработки</i>		
№	<i>Име на работата</i>	<i>Тема</i>	<i>Дата на написване</i>
2.	<i>Наличие на публикации по проблемите на обучението, развитието и възпитанието на децата</i>		
	<i>Име на работата</i>	<i>Тема</i>	<i>Кой го издава / Дата на написването</i>
3	<i>Участие в провеждането на майсторски класове, кръгли маси, конференции, стажове</i>		
№	<i>Форма на представяне на опита</i>	<i>Тема</i>	<i>Ниво (училищно, местно, регионално и др.)</i>

1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
4	Разработка и реализация на авторски концепции, програми, проекти		
№	<i>Вид на работата</i>	<i>Тема</i>	
5	Участие в иновативна дейност		
№	<i>Форма на участие</i>	<i>Съдържание на работата</i>	<i>Резултати от работата</i>
1.			
2.			

Раздел 4. Участие в местни, регионални и национални професионални конкурси

№	<i>Име на конкурса</i>	<i>Време на провеждане</i>	<i>Резултат</i>
1			
2	Участие в местни професионални конкурси		
3	Участие в регионални професионални конкурси		
4	Участие в национални професионални конкурси		

Раздел 5. Използване на съвременни образователни технологии, включително и ИКТ, в процеса на обучението по предмета и във възпитателната работа

№	<i>Вид технология</i>	<i>В кой клас е използвана</i>	<i>Обосновка за прилагането</i>	<i>Получени или очаквани резултати</i>
2				
3				

Раздел 6 . Показване на динамиката на постиженията на обучаваните през последните пет години

6.1. Динамика на учебните постижения на обучаваните през последните три години

№	<i>Насоки на педагогическия анализ</i>
1.	
2.	
3.	

6.2. Резултати от извънучебната дейност по преподавания предмет

№	Описание
1	Описание на извънучебната дейност по преподавания предмет (показване на неговите части, съдържание, използвани технологии)
2	Описание на резултатите от извънучебната дейност по преподавания предмет от гледна точка на личните постижения на учителя и личните постижения на учениците.

6.3. Резултати от дейността на учителя като класен ръководител

№	<i>Педагогически анализ</i>
1.	Описание на възпитателната работа в класа и нейното влияние върху развитието на възпитателния процес в училището.
2.	Анализ на резултатите от дейността на класния ръководител по отношение на: динамиката на равнището на възпитаност, комуникативни умения на учениците; участие в детския колектив при реализирането на социално значими инициатив
3.	Форми на сътрудничество между учители, родители и ученици

РАЗРАБОТЕНО ПОРТФОЛИО В ROBERT-BOSCH-SCHULE ULM, ГЕРМАНИЯ

селекция на документи:

Документация на преподавателската дейност

Учебна година	Вид училище/клас(Брой часове)	Предмети, съдържания	Забележки

Продължаващо образованието, кариерното развитие и квалификация (лично, професионално, методично, като референт)

Дата(или честота)	Вид на дейността, място на провеждане	Тема, цел, задача и др.	Забележки

Извънучилищни дейности (които не са директно свързани с училищната дейност или учебните часове, например, участие в комисията за изпит, практика)

Дата(или честота)	Вид на дейността, място на провеждане	Тема, описание, забележка

Документация на връзката „ученик- учител” (вкл. и обратна връзка) :

Връзката се осъществява в:	клас	Използван инструмент (например интранет каталог с въпроси, анкети)	Забележки

Документация на връзката „учител- учител” (вкл. и обратна връзка) /обща подготовка на учебни часове

Дата	Участващи колеги	Тема, цел, задачи и т.н.	Забележки

Разговори със сътрудниците в училище

Дата	Началник, взел участие в разговорите	Тема, цел, задачи и т.н.	Забележки

Служебно оценяване

Дата	Повод на служебното оценяване	Забележки

Я.Панова, Е. Джерманова

ИЗТОЧНИЦИ

1. Professional Portfolio Development - <http://www.edulink.org/portfolio/>
2. http://lehrerfortbildung-bw.de/qm/fb_planung/bspl/portfolio/person.html
3. Портфолио на учителя за развитие на професионалното образование
http://www.navet.government.bg:80/assets/cms/File/projects_ldv/portfolio_POO_2010.doc
4. Портфолио учителя. "Портфолио" - <http://prokinana.narod.ru/>
5. Портфолиото на преподавателя като фактор за качеството на обучението -
<http://grpi.iit.bas.bg/16/2008/2/102-115.pdf>